EDUSKUNNAN KANSLIA
Eduskunnan akavalaiset ry
Avustajat ilman rajoja AIR

Lausunto 9.5.2017

Asia: K 10/2017 vp: Eduskunnan tilintarkastajien tilintarkastuskertomus eduskunnan tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja kirjanpidosta sekä hallinnosta vuodelta 2016

Teema: Eduskunnan toiminta henkilöstöjärjestöjen näkökulmasta.

Eduskunnan tarkastusvaliokunnalle,

Eduskunnan akavalaiset ry ja Avustajat ilman rajoja AIR kiittävät mahdollisuudesta lausua eduskunnan kanslian toiminnasta henkilöstöjärjestöjen näkökulmasta.

Yleisenä lausuntona kuulemisprosessista toteamme, että henkilöstöjärjestöjen kuuleminen eduskunnan kanslian toimintaan liittyen on hyvä asia. Lausunnon antaminen toimintakertomuksesta ja tilinpäätöksestä antaa henkilöstölle säännöllisen mahdollisuuden reflektoida mennyttä toimintaa sekä tehdä rakentavia kehittämisehdotuksia tulevaisuutta varten. Prosessia tulisikin selkeyttää sen osalta, miten lausunnot käsitellään ja mitä niissä esitetystä kritiikistä ja kehittämisehdotuksista seuraa. Kaikille osapuolille tulisi olla selvää, millä tavoin tarkastusvaliokunnan edellyttämiä toimenpiteitä tosiasiassa viedään kansliassa eteenpäin. Toivomme, että tarkastusvaliokunta huomioi tämän mietinnössään.

Lisäksi yksityiskohtaisempina huomioina esitämme seuraavaa.

Avustajien palkkaus ja kohtelu on edelleen riittämättömällä tasolla. Tarkastusvaliokunnan kolmena vuonna peräkkäin suosittelemaa tehtäväkartoitusta ei ole suoritettu, eikä palkkausta ole tarkastettu. Positiivista on, että eduskunnan pääsihteeri Maija-Leena Paavola on huomioinut avustajiin kohdistuvan, eduskunnalle ja avustajille, epäedullisen huonon hallinnon kulttuurin ja on perustanut avustajien asemaa parantavan työryhmän. Pidämme tärkeänä, että työryhmä asettaa selkeät tavoitteet ja toiminta on tuloksellista.

Pidämme huolestuttavana kehitystä, jossa eduskunnan hallintojohtajalle on viime aikoina keskitetty useita isoja tehtäväkokonaisuuksia. Tällä hetkellä hallintojohtaja vastaa varsinaisen toimensa lisäksi mm. talouspäällikön, henkilöstöpäällikön ja tapaturma-asiamiehen tehtävistä. Suunnitelmissa lienee myös työsuojelupäällikön tehtävien siirto hallintojohtajalle syksyllä 2017. Eduskunnan kokoisessa organisaatiossa, jossa työskentelee lähes 600 virkamiestä ja työntekijää, tulisi olla ainakin henkilöstöpäällikkö, joka ammattitaitoisesti ja luotettavasti vastaa henkilöstöasioista, kuten esimiestyön kehittämisestä ja virka- ja työehtosopimusten tulkinnoista sekä virkamiehiä ja työsuhteisia koskevista laintulkinnoista.

Henkilöstöjärjestöjä tai heidän edustajiaan on jätetty kutsumatta heitä koskeviin kokouksiin, heille on jätetty toimittamatta riittävästi kokousmateriaaleja tai ne on toimitettu myöhässä ja/tai puutteellisesti. Henkilöstöjärjestöt ovat kohdanneet ongelmia myös tasa-arvoisuudessa toimikuntien muihin jäseniin nähden. Järjestöille on annettu muista poiketen vähemmän oikeuksia, esimerkiksi ainoastaan läsnäolo-oikeus. Oikeudet vaihtelevat tapauskohtaisesti eivätkä noudata selkeää ja tasa-arvoista linjaa. Osassa kokouksia kokoustekniikka on puutteellista ja puheenvuoropyynnöt jätetään huomioimatta toistuvasti. Esimerkiksi tasa-arvotoimikunnan toiminnassa on ilmennyt runsaasti puutteita.

Henkilöstöryhmillä on edustaja eduskunnan kanslian johtoryhmässä, mutta heillä on siellä ainoastaan puhe- ja läsnäolo-oikeus. Henkilöstöjärjestöillä ei ole mahdollisuutta mm. esittää eriävää mielipidettä kirjattavaksi johtoryhmän pöytäkirjaan. Kanslian johtoryhmän pöytäkirjasta saa usein sen käsityksen, että kaikki kokouksessa mukana olleet olisivat olleet yksimielisiä, vaikka henkilöstöjärjestöjen edustajat olisivat olleet kokouksessa hyvin kriittisiä tai jopa vastustaneet joitakin esityksiä. Vaikka kanslian johtoryhmä ei ole eduskunnan organisaatiossa päätöksentekoelin niin se on joka tapauksessa merkittävä asioita valmisteleva ja käsittelevä elin, jossa henkilöstöjärjestöjen ääni tulisi kuulua edes siten, että kunkin järjestön mielipide merkittäisiin johtoryhmän pöytäkirjaan silloin kuin sitä nimenomaisesti pyydetään.

Avustajien edustajia ei ole kutsuttu työryhmiin ja toimikuntiin tasa-arvoisena muiden henkilöstöryhmien kanssa. Avustajien tilannetta ei myöskään ole käsitelty erillisenä henkilöstöryhmänä kanslian toimintakertomuksessa, vaikka avustajia työskentelee kanslian alla verrattain paljon.

Eduskunnan kanslian toiminnan avoimuutta henkilöstön suuntaan tulisi parantaa. Kansliatoimikunnan ja johtoryhmän toiminnan seuraaminen vaatii tällä hetkellä huomattavaa aktiivisuutta. Esityslistojen ja pöytäkirjojen pitäisi sen sijaan olla helposti saatavilla esimerkiksi tiedotteella intranetin etusivulla, esityslistat ennen kokousta ja pöytäkirjat mahdollisimman pian sen jälkeen. Kansliatoimikunnan esityslistat julkaistiin vuodesta 2008 alkaen kanslian intranetissä mutta käytännöstä luovuttiin vuonna 2011, jolloin kansliatoimikunnan päätöksenteko seuraaminen vaikeutui. Nykyinen käytäntö ei vastaa nykyajan avoimuuden vaatimusta.

Kanslian alla työskentelevien erilaisten työryhmien ja toimikuntien tiedot tulisi olla saatavilla keskitetysti intranetistä, jossa tulisi listata työryhmän tarkoitus ja tavoite, puheenjohtajat, jäsenet ja toimikausi. Henkilöstöjärjestöille on tullut yllätyksenä erilaisten toimikuntien kokoontuminen. Esimerkkinä Kiinteistökäyttäjäryhmän (Käry) kokoontuminen, jossa mm. päätettiin sähköpöytien jaosta Pikkuparlamenttiin. Tähän kokoukseen kutsuttiin vain ne tahot, joille pöytiä ehdotettiin. Puolet Pikkuparlamentin henkilöstöstä jäi tämän johdosta ilman sähköpöytää.

Eduskunnan henkilöstökyselyt, joita ovat mm. ilmapiirikartoitukset ja työterveysaseman terveyskyselyt, tulisi jatkossa teettää ja analysoida talon ulkopuolella alan ammattilaisten toimesta. Olemme toistuvasti pyytäneet tätä kanslian hallinnolta ja toistuvasti pyyntö on torjuttu. Tällä hetkellä talossa ei ole omaa osaamista kattavien ja analyyttisten henkilöstökyselyiden tekemiseen. Kyselyiden teettäminen ja analysointi talon ulkopuolisten ammattilaisten toimesta antaisi aivan uusia mahdollisuuksia puuttua nopeasti ja tehokkaasti henkilöstöä koskevien ongelmien syiden selvittämiseen ja esimerkiksi johtamisessa ilmenevien ongelmien vähentämiseen.

Tämän lausunnon liitteenä Eduskunnan akavalaisten, EMO:n ja AIRin allekirjoittama eriävä mielipide tasa-arvotoimikunnan työskentelystä ja lopputuloksesta. Eriävästä mielipiteestä käy ilmi tasa-arvotoimikunnan työn pinnallisuus ja se, että henkilöstöjärjestöt tulivat vain näennäisesti kuulluiksi, eivätkä todellisuudessa päässeet vaikuttamaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussunnitelman sisältöön.

Eduskunnassa
9. toukokuuta 2017

Sarianna Mankki
Puheenjohtaja
Avustajat ilman rajoja AIR

Laura Lakso
Avustajien luottamusmies
Eduskunnan akavalaiset ry.

Liite: Eduskunnan akavalaisten, EMO:n ja AIRin allekirjoittama eriävä mielipide tasa-arvotoimikunnan työskentelystä ja lopputuloksesta *(9.2.2017).*